
ОСНОВНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ КАФЕДРИ ІНЖЕНЕРНОЇ ГРАФІКИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ

УДК 378

Бідніченко О. Г. (Bidnichenko O. G.)

Національний університет кораблебудування імені адмірала С.О. Макарова

Показані етапи розвитку геометричної освіти для студентської молоді починаючи із заснування нашого навчального закладу; відзначено етапи формування сучасної геометричної науки, яка проводиться викладачами кафедри інженерної графіки НУК.

Ключові слова: історія, навчальний процес, науково-дослідна робота, кафедра інженерної графіки

The stages of geometry education development for students from the beginning of our University foundation are given; the formation stages of modern geometrical science that is carried out by the lecturers of the engineering graphics department of NUS are presented.

Key words: history, educational process, research, engineering graphics department

2 березня 2010 року колектив кафедри інженерної графіки Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (НУК) відзначав 75-річчя із дня заснування кафедри як окремого підрозділу сучасного університету. А історія викладання дисциплін кафедри сягає корінням набагато далі і цілком пов'язана із становленням інституту-університету.

Нарисна геометрія і технічне креслення – це перші загальнотехнічні дисципліни, що викладаються першокурсникам технічних навчальних закладів будь-якого профілю та рівня акредитації. Високі вимоги до викладання цих дисциплін пред'являлися ще в середньому механіко-технічному училищі, на базі якого 18 вересня 1920 р. розпочав свою роботу Політехнікум імені професора О.К. Тімірязєва на правах Вищого технічного навчального закладу.

Список викладачів того часу був невеликий і включав всього 21 прізвище. Поділу по кафедрах ще не було, навчальний процес був організований по триместрах, на відміну від двох сучасних семестрів в навчальному році. Викладачі поєднували викладання декількох спеціальних дисциплін з загальнотехнічними. З них троє осіб поєднували цю роботу ще і з адміністративною діяльністю.

У переліку дисциплін, обов'язкових на перших курсах навчання, було крім звичних для сучасного студента нарисної геометрії та технічного креслення також і технічне рисування. Ці дисципліни викладалися в першому і другому триместрах першого курсу; для їх вивчення студентами машинобудівного та суднобудівного відділень у 1923-1924 навч.р. відводилось 11 годин при загальному тижневому навантаженні 41 година. Для студентів другого курсу суднобудівного відділення додатково викладалося суднобудівне креслення в обсязі 6 годин на тиждень.

На початку 1924-25 навч.р. Політехнікум був перейменований в Індустріальний технікум, і в ньому залишилися всі основні спеціальності. Але оскільки в технікум надходили студенти після профшколи, робітфаку або з виробництва, то вони були вже непогано графічно підготовлені, тому кількість годин на вивчення технічного креслення зменшилася і призначалася *"головним чином для додання дисципліни спеціального закінченого технічного ухилу. Рисування як спеціальний предмет не вводиться, але воно відіграє підсобну для креслення роль при поглибленні навичок у скіцірованні (складанні ескізів) завдань"* [1].

У 1926-27 навчальному році індустріальний технікум імені О. К. Тімірязєва був реорганізований в кораблебудівний технікум зі збільшенням терміну навчання до повних 4-х років. Вводилося обов'язкове викладання українською мовою. "Нарисна геометрія" викладалася в обсязі 2 години на тиждень протягом трьох триместрів першого курсу, а "технічному кресленню" виділялося 4 години на тиждень. Річне навантаження з цих дисциплін становило відповідно 160 і 320 годин, що значно більше, ніж відводиться на вивчення цих дисциплін сучасним студентам.

У 1929 р. денна зміна кораблебудівного технікуму об'єдналася із вечірнім технікумом, що працював з 1923 року абсолютно самостійно. Результатом такого об'єднання став один потужний машинобудівний інститут, який з 1 травня 1930 р. був реорганізований у Миколаївський кораблебудівний інститут (МКІ) з робітфаком. Як в інституті, так і на робітфаку були денні форми навчання (з відривом від виробництва) та вечірні (без відриву від виробництва).

Збільшення терміну навчання та введення нових спеціальностей вимагало збільшення викладацького складу інституту. Таке збільшення здійснювалося, в основному, за рахунок випускників інституту. Тільки за перші 20 років (з 1920 по 1940 р.р.) професорсько-викладацький склад МКІ збільшився майже в 6 разів. Серед випускників вузу, які викладали нарисну геометрію та технічне креслення, потрібно відзначити О.Я. Золотарьова, П.К. Козубова, М.М. Чекалова, І.Д. Лясковського.

Кафедра графіки МКІ, як окремий самостійний підрозділ, в архівних документах, що збереглися, вперше згадується у наказі ректора від 2 березня 1935 р. №54, в якому затверджувались керівники 16 кафедр інституту. В параграфі 9 за наказом тимчасовим завідувачем кафедри інженерної графіки та кабінетом графіки було призначено Івана Дмитровича Лясковського [2].

Склад кафедри графіки, затверджений 11 березня 1935 р. наказом №62, мав такий вид: керівник кафедри – асистент І.Д. Лясковський; члени кафедри – асистент М.Р. Чекалов; доцент П.К. Козубов; доцент П.К. Вісько; І.С. Некрасов.

Зараз вже важко встановити, де саме проводилися заняття з інженерної графіки до 1936 р., коли для кабінету графіки було виділено приміщення у щойно відбудованій прибудові до основної будівлі на вулиці Кузнечній. Кабінет графіки розташовувався між 1 та 2 поверхами над приміщенням сучасної бібліотеки. Одночасно в ньому могло працювати 50-60 студентів, в період сесії кабінет працював у 2 зміни. В цьому ж залі і проводилися всі графічні роботи по технічному рисуванню і кресленню, із знімання з натури та скічів.

Викладачами кафедри графіки було розроблено програму курсу “Нарисна геометрія”, яку в 1938 р. було затверджено Комітетом по справах вищої школи при СНК-СРСР для МКІ. Згідно з цією програмою курсу нарисної геометрії

відводилося в 1 семестрі 34 години лекцій та 51 (34) години практичних занять на відділенні за денною (вечірньою) формою навчання. "Вечірникам" було додано 4 години консультацій [3].

Велика Вітчизняна війна, яка почалася 22 червня 1941 р. зруйнувала всі плани. 9 серпня 1941 р. МКІ був евакуйований у м.м. Сталінград, Астрахань, а далі у м. Пржевальськ Кіргізьської РСР. Навчальний процес у м. Пржевальську можливо було почати тільки у лютому 1942 р. у надзвичайно тяжких умовах: відсутність паперу для виконання креслярських завдань та написання конспектів, відключення світла, відсутність опалення і т.п. Не зважаючи на ці труднощі в липні-серпні 1942 р. було проведено набір студентів на перший курс МКІ, де викладалися нарисна геометрія та технічне креслення. Крім цього у кінці літа 1942 р. до складу МКІ приєдналися викладачі та 172 студента Ленінградського кораблебудівного інституту з різних курсів. Разом з новим набором контингент студентів складав 980 осіб.

Всю складну роботу щодо налаштування навчального процесу очолив старший викладач кафедри І. Д. Ляковський, який суміщував обов'язки зав. кафедри та декана машинобудівного факультету. У м. Пржевальську 8 викладачів кафедри підготували методичні посібники, конспекти лекцій з нарисної геометрії та креслення, тому що із Миколаєва таку документацію вивезти не вдалося.

Протягом 1942-1944 р.р. викладачі і студенти своїми силами ремонтували приміщення для занять з креслення, виготовили 250 креслярських дощок, 150 рейшин, 300 столів, 25 аудиторних дощок та 400 табуретів для аудиторій. До 1944 р. для забезпечення курсового та дипломного проектування було обладнано 3 креслярських кабінети на 180 осіб, які були забезпечені навчальною та довідковою літературою.

1 серпні 1944 р. почалася реевакуація МКІ до м. Миколаєва. Більша частина виготовленого обладнання була вивезена до Миколаєва. У листопаді 1944 р. у зв'язку з великим обсягом навантаження І. Д. Ляковський, який до того часу обіймав посаду помічника директора МКІ з адміністративно-господарської частини, передав керівництво кафедрою Павлу Андрійовичу Пісареву, який

продовжив оснащення кафедри. Було виготовлено 5 стендів з кресленнями типових завдань та 82 проекції (аксонометричні та ортогональні) для виконання студентами індивідуальних завдань; заказано 80 креслярських дощок [4].

Восени 1944 р. для проведення навчальних занять Миколаївському кораблебудівному інституту було виділено чотирьохповерхова будівля по вул. 1-ша Слобідська, 74. Саме тут було організовано кабінет графіки для забезпечення курсового та дипломного проектування. Тільки до середини 1946 р. було введено більшу кількість лабораторій та кабінетів корпусу МКІ, що на Кузнечній вулиці. Перебудований креслярський зал дозволяв проводити заняття одночасно у двох групах; стіни були заповнені зразками завдань та прикладами їх виконання, креслярськими стандартами, на стелажах розташовувались машинобудівні та суднобудівні вузли та деталі.

В березні 1945 р. П.А. Пісарев успішно захищає дисертацію на здобуття науково ступеню кандидата технічних наук та затверджується на посаду завідуючого кафедрою графіки. П.А. Пісарев до 1950 р. стабілізував колектив кафедри, створив умови для того, щоб викладач І.Д. Ляковський, який поєднував викладацьку діяльність з адміністративною роботою декана машинобудівного факультету, зміг завершити роботу над кандидатською дисертацією.

У 1951 р. зав. кафедри графіки призначається знову старший викладач І.Д. Ляковський, якого було остаточно затверджено на цій посаді у 1954 р. після захисту кандидатської дисертації. Майже чверть віку знадобилося перспективному випускнику МКІ 1930 р. на підготовку дисертації! Це особливість того часу, коли адміністративна та господарча діяльність в умовах становлення інституту, тягот війни відбирала у науки найкращі сили.

У 1966-1967 навчальному році почав свою роботу новий навчально-лабораторний корпус інституту на проспекті Леніна. Кафедрі нарисної геометрії та креслення були виділені просторі аудиторії на першому поверсі західного крила, де було обладнано спочатку чотири кабінети графіки, а пізніше ще один спеціалізований кабінет для суднобудівного креслення.

Зараз вже трудно виявити коли саме та за чією ініціативою кафедра змінила свою назву з кафедри графіки на кафедру нарисної геометрії та креслення, але в проаналізованих документах така назва з'явилася саме у 60-ті роки, коли було введено до роботи корпус на проспекті Леніна.

У 1967 р. доцент І.Д. Ляковський передав керівництво кафедрою нарисної геометрії і креслення доценту Валентину Антоновичу Омелюку, який в квітні 1968 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеню кандидата технічних наук [5]. До цього часу викладацький склад кафедри стабілізувався та до початку 1967-1968 навч. р. складав 18 осіб.

Час тотального браку викладацьких та керівних кадрів пішов в минуле. Склад кафедри був повністю укомплектований згідно зі штатним розкладом, що дозволяло виконувати поставлені перед кафедрою задачі вчасно та в повному обсязі. Було впроваджено деякі нові організаційні форми роботи, які дозволили підвищити якість навчання: робота кабінету графіки в поза навчальний час та у вихідні дні, а також черговий викладач для проведення консультацій зі студентами з метою виконання самостійних завдань. У цей період почалося відображення підсумків атестацій студентів та ходу складання заліків і іспитів з нарисної геометрії та креслення у кафедральному "Екрані успішності", що позитивно впливало на підвищення успішності та сприяло підвищенню старанності студентів.

До заходів щодо наукової організації навчального процесу того часу можливо віднести і деяке скорочення обсягу домашніх завдань з частковим їх перенесенням на аудиторні заняття для більш якісного вивчення матеріалу під наглядом викладача. З метою скорочення часу на перекреслення умов аудиторних задач викладачами кафедри були розроблені робочі зошити з нарисної геометрії та картки з креслення, картки програмованого контролю знань студентів із дисциплін кафедри. Крім методичних розробок на паперових носіях потрібно відзначити виготовлення викладачами кафедри навчальних діа- та кінофільмів.

У 1973 р. кафедру нарисної геометрії і креслення очолив доцент, кандидат технічних наук Євген Кирилович Антонов, який був обраний за конкурсом на

посаду доцента кафедри роком раніше. Під його керівництвом у 1974-1975 навчальному році побачили світ нові робочі навчальні програми з курсів "Нарисна геометрія"; "Єдина система конструкторської документації ЄСКД"; "Технічне креслення" [6].

У 1975 р. Є. К. Антоновим вперше було розроблено та видано методичний посібник для викладачів "Методика викладання курсу нарисної геометрії", адже в 1973-74 навчальному році, "з метою створення викладацького резерву кафедри", лекції з нарисної геометрії читали вже 11 з 18 викладачів кафедри. Тоді ж на кафедрі була розроблена технологічна карта і структурно-логічна схема по курсу нарисної геометрії.

Одним з основних напрямків діяльності будь-якого наукового колективу є науково-дослідна робота, яка часто має продовження в практичних розробках на замовлення реального виробництва. Кафедра нарисної геометрії та креслення в цьому відношенні не є винятком. Ще в часи Великої Вітчизняної війни колектив кафедри розробляв проект теплоходу для озер Іссик-Куль та Балхаш. Старший викладач І.Д.Лясковський проводив випробування та теплові розрахунки повітряних теплових компресорів; одна із його робіт "Узел рассоло-привода при проходе через переборку" була відзначена грошовою премією [7].

Результати наукових розробок викладачів висвітлювались у наукових збірках та на науково-технічних конференціях, що проходили в МКІ та в інших ВНЗ.

З 1968 р. на кафедрі нарисної геометрії та креслення був започаткований науковий семінар під керівництвом доцента кафедри І.Д. Лясковського. Згодом склалися умови для роботи студентського наукового гуртка. Виконання робіт за госпдоговірною тематикою проводилось 9 викладачами кафедри та 50 студентами, деяким із них наказом ректора було оголошено подяку.

До 1980 р. на кафедрі вже успішно працювали 7 гуртків студентського наукового об'єднання під керівництвом викладачів Антонова Є.К., Кремсала В.Ю., Добровольської Л.В., Андреєвої Л.А., Лясковської Г.П., Байбарак А.Г. та Чабанова В.І. На щорічній студентській науково-технічній конференції у секції

"Прикладна геометрія та інженерна графіка" приймає участь 82 студента, з яких 11 виступають з доповідями.

У грудні 1974 р. за ініціативою завідувача доцента Є.К. Антонова кафедра нарисної геометрії та креслення започатковує проведення студентської Олімпіади з нарисної геометрії, яка стала традиційною та проводиться щорічно і до теперішнього часу.

У цей початковий період завідування кафедрою Антоновим Є.К. проводиться велика науково-методична робота з написання методичних посібників як для виконання завдань студентами, так і за методиками викладання дисциплін кафедри для викладачів. Починаючи з 1976 р. щорічно виходять від 2 до 4 навчальних і методичних посібників викладачів кафедри.

Основним видом підвищення кваліфікації викладачів кафедри в усі часи була систематична підготовка до проведення навчальних занять. Крім того, за радянських часів для викладачів існувала прекрасна можливість пройти стажування на факультетах підвищення кваліфікації провідних ВНЗ країни, а також в конструкторських бюро провідних підприємств. Крім цього, всі викладачі кафедри брали участь у роботі семінару з підвищення педагогічної майстерності, проводилися заходи і для підвищення кваліфікації навчально-допоміжного складу.

Активна життєва позиція і правильне ставлення до життя і діяльності людей у той період формувалася на семінарах мережі партійної освіти, обов'язковими слухачами яких були всі співробітники МКІ, включаючи викладачів кафедри.

Крім того, як було прийнято в радянські часи, всі викладачі кафедри в обов'язковому порядку були членами товариства "Знання" та науково-технічного товариства (НТО). Щорічно вони читали близько 30 лекцій, третину цієї кількості – поза стінами інституту.

А ще були "колгоспи", де викладачі кафедри керували роботою студентів по збору томатів у радгоспах Миколаївської області (зазвичай у вересні місяці для студентів 1 та 2 курсів), працювали всім викладацьким складом кафедри на прополці овочевих культур; "будівництва", яких було декілька в масштабі

інституту. Викладачі кафедри брали активну участь в роботах з будівництва інститутської бази відпочинку в м. Очакові, інститутського гуртожитку № 1 в мікрорайоні Соляні та Головного корпусу інституту.

Весною 1980 р. почався новий етап у житті та розвитку кафедри, який був ознаменований переїздом кафедри до корпусу "Б" головного навчально-лабораторного комплексу в мікрорайоні Соляні, на будівництві якого співробітники та викладачі кафедри відпрацювали немало годин. Кафедрі було виділено аудиторії №426 – 432, де розташована кафедра до теперішнього часу.

Всі традиції минулих років було збережено, але з'явилися нові напрями діяльності.

Розширювалося міжнародне співробітництво з країнами Західної Європи. Викладачі МКІ отримали можливість вивчення перспективного досвіду роботи у напрямках своїх наукових досліджень. Так, вперше в історії кафедри інженерної графіки в 1982-1983 н. р. був відряджений Борисенко В.Д. до Фінляндії для проходження наукового стажування у Гельсінському технічному університеті.

Кафедра інженерної графіки також стала брати активну участь у міжнародних програмах по співпраці з країнами, що розвиваються, в області передачі їм технічних знань. Для можливості проведення занять досить велика група викладачів від інституту була спрямована до м. Москви, а пізніше і в м. Київ для вивчення французької мови. Протягом декількох років від кафедри нарисної геометрії і креслення пройшли навчання та стажування викладачі Антонов Є.К., Борисенко В.Д., Воробйов Л.П., Донченко М.В.

Такий досвід на кафедрі був вже не першим, оскільки старший викладач кафедри Кремсал В.Ю. ще у 1965 р. під час навчання в цільовій аспірантурі з інженерної графіки у м. Харкові пройшов курси вивчення французької мови та практику у Франції. Потрібно відзначити, що Віталій Юхимович став рекорсменом кафедри по тривалості роботи за кордоном. Він двічі працював в АНДР, спочатку в Аннабі, а потім в Бумердесі, що разом склало 9 років!

Виконуючим обов'язки завідувача кафедрою з 1980 по 1985 р.р. призначається молодий, перспективний доцент, кандидат технічних наук Борисенко В.Д.

У цей період їм була задумана і реалізована у співавторстві з викладачем Барашковою Г. О. ідея написати і опублікувати в центральному виданні по суднобудуванню "Справочник по судостроительному черчению". Книга вийшла у світ в 1983 р. в м. Ленінграді у видавництві "Судостроение" величезним для технічної літератури тиражем – 18 тисяч примірників. Це була перша і єдина книга, видана в Радянському Союзі викладачами кафедри нарисної геометрії і креслення МКІ.

У період керівництва кафедрою Борисенком В.Д. почалося активне впровадження в навчальний процес автоматизованих завдань з креслення, з'явився в навчальних планах новий предмет для студентів "Машинна графіка", який пізніше став називатися "Комп'ютерна графіка".

У 1989 р. на альтернативній основі завідувачем кафедрою інженерної графіки обирається за конкурсом Борисенко Валерій Дмитрович.

Далі навчальна робота кафедри триває в напрямку впровадження в навчальний процес технічних засобів навчання та комп'ютерної графіки. Серед методичних посібників, написаних викладачами кафедри, крім традиційних для нарисної геометрії і креслення тем і розділів тільки в період з 1989 по 1991 р.р. з'являються 6 нових розробок, пов'язаних з використанням графічних пакетів прикладних програм для виконання завдань з дисциплін кафедри.

У зв'язку з отриманням незалежності України в 1991 р. навчання в МКІ, як і у всіх українських вузах, проводиться українською мовою. Потрібно відзначити, що протягом ХХ століття було кілька етапів, коли викладання нарисної геометрії і креслення в МКІ проводилося українською мовою. Це були періоди з початку століття (і з дня заснування кафедри) до 1941 р., далі приблизно в кінці 50-х – початку 60-х років, а потім після здобуття Україною незалежності. Для викладачів, які не вільно володіли державною мовою в інституті було організовано курси вивчення української мови.

У цей непростий для всіх викладачів кафедри період під керівництвом і за безпосередньої участі Валерія Дмитровича Борисенка були перекладені на українську мову та оновлені кафедральні стенди з об'ємом матеріалів для занять з дисциплін кафедри. Першим методичним посібником, написаним українською мовою, було посібник авторів Антонов Є.К., Борисенко В.Д., Кремсал В.Ю. "Практикум з комплексних креслень у суднобудуванні" (1991 р.). Регулярно проводилися методичні, наукові семінари кафедри; удосконалювалися всі навчальні програми, розроблялися методичні та навчальні посібники для студентів денної, а також заочної та дистанційної форм навчання.

На базі кафедри під керівництвом Борисенка В.Д. починає роботу науковий підрядний колектив "Комп'ютерна графіка", який розробляє нові підходи та методи геометричного моделювання проточних частин турбомашин різного конструктивного виконання, виконуючи держбюджетні та госпдоговірні теми для підприємств, як м. Миколаєва, так і інших міст України.

З 1991 р. Борисенко В.Д. відкриває аспірантуру за спеціальністю "Прикладна геометрія" і працює з аспірантами. У 1995 р. захищає дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук аспірантка Бідніченко О.Г., яка залишається викладати на кафедрі, а в 1997 р. – Калініна І.А., яка перейшла працювати на кафедру інформаційних технологій нашого університету.

З 1994-96 р.р. у розвитку України, а також молодого університету настає важкий період. Молода незалежна держава не в силах правильно сформулювати свою економіку, структурувати розподіл коштів. Тому в інституті часто трапляються перебої із заробітною платою. Так, в осінньому семестрі 1995 р. не виплачувалася зарплата викладачам протягом 4-х місяців. Незважаючи на такі матеріальні труднощі, колектив кафедри зберігся в повному складі. Робота йшла у звичних налагоджених напрямках: навчальна робота, методична, наукова, профорієнтаційна та ін.

Не можемо не згадати про такий сумний факт, як не вихід у світ навчальних посібників і наукових статей, написаних викладачами у ті роки. У зв'язку з відсутністю матеріальних коштів по країні в цілому і, як наслідок, в

університеті, не було можливим надрукувати вже сформовані наукові збірники та навчальні і методичні посібники. Тому з'явилися нові форми обліку написаної літератури такі, як депонент (наукова стаття, здана на зберігання на депонент, вважалася опублікованою) та використання комп'ютерних носіїв. Це ускладнювало роботу, але дало можливість викладачам продовжувати дослідження без зупинки у виробничій діяльності.

Незважаючи на такі труднощі у складі кафедри інженерної графіки в 1995 р. з'являється ще один кандидат технічних наук Ткач М.Р. Творчий, захоплений, працездатний, дуже толерантний Михайло Романович став зачинателем змін у формах і методах викладання на кафедрі.

У цей непростий період склад кафедри був таким: зав. кафедри Борисенко В.Д.; канд.техн.наук доценти Беляков С.Ю., Бідніченко О.Г., Воробйов Л.П., Ліпін В.Г., Слободян С.О., Ткач М.Р., Шулежко С.В.; старші викладачі Акманова Г.Г, Каменецька А.В., Кондратьєва Т.Г., Кремсал В.Ю.; аспірант Калініна І.О., зав. лаб. Хохлова Л.А., лаборантський склад Баглаєнко З.О., Бакшеєва Л.І., Бахметьєв В.Т., Мазуренко В.Б., Павлова Т.І.

У 2001 р. завідувач кафедри Борисенко В.Д. обирається професором кафедри інженерної графіки, а в 2002 р. без відриву від виробництва та без навчання в докторантурі вперше в історії кафедри захищає в Київському національному університеті будівництва і архітектури дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук за спеціальністю прикладна геометрія, інженерна графіка на тему "Геометричне моделювання лопатних апаратів нагнітальних і розширювальних турбомашин різного конструктивного оформлення", присвячену розробці геометричних моделей лопаткових апаратів турбін, компресорів і вентиляторів різного конструктивного виконання і цільового призначення. У 2003 р. Міністерством освіти і науки України йому присвоєно вчене звання професора кафедри інженерної графіки.

Потрібно відзначити ще одне нову подію на кафедрі інженерної графіки. Доценти Слободян С.О. і Ткач М.Р. були направлені для навчання в очній докторантурі при нашому університеті. Це було вперше в історії кафедри. А у

2007 р. доцент Ткач М.Р. захищає дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук.

Кафедра інженерної графіки може пишатися успіхами свого завідувача Борисенка В.Д. у даний час Валерій Дмитрович обраний членом спеціалізованої Вченої Ради Таврійської державної агротехнічної академії (м. Мелітополь), є керівником Миколаївського відділення Української асоціації з прикладної геометрії. Виступає з доповідями на конференціях і семінарах у містах Києві, Харкові, Донецьку, Львові, Мелітополі. Опубліковано 147 праць наукового напрямку, 2 навчальних посібника з грифом Міністерства освіти і науки, державний і галузевий стандарти суднобудування, більше 20 методичних посібників з дисциплін кафедри.

Валерій Дмитрович керує підготовкою наукових кадрів. Під його керівництвом захищено 4 кандидатських дисертації за спеціальністю прикладна геометрія, інженерна та комп'ютерна графіка у Вчених Радах Київського університету будівництва і архітектури та Таврійської державної агротехнічної академії (м. Мелітополь). Він є науковим керівником або відповідальним виконавцем 24 госпдоговірних і держбюджетних наукових тем і договорів про творче співробітництво з підприємствами галузі. Впровадження результатів досліджень з геометричного моделювання лопаткових апаратів турбомашин виконано більше, ніж на 10 підприємствах різних міст України.

В результаті виконаної роботи кафедра інженерної графіки, під керівництвом Борисенка В.Д., у 2007 р. посіла перше місце в рейтингу невідпускних кафедр університету.

Викладачі кафедри продовжують наполегливо працювати з метою збереження та продовження всіх традиційних форм роботи, а також впроваджують нові методи для передачі набутого досвіду новому поколінню студентів та молодих викладачів.

Література:

1. *Серебряков Е.* Двадцать лет работы НКИ. Труды НКИ. Николаев. НКИ. 1940г. №5, с.68.

2. Государственный архив Николаевской области. Ф. № Р-881, оп. 2, д.10, с.66-67. Приказ по НКИ № 54 от 2. 03. 35г.

3. Государственный архив Николаевской области, Ф. № Р-881, оп. 2, д.21,с.67-78. Программа курса начертательной геометрии. НКИ. 1940г.

4. Государственный архив Николаевской области .Ф. № Р-881, оп. 2, д.85, с.10. Отчет о работе Николаевского кораблестроительного института в 1944-1945 учебном году.

5. Государственный архив Николаевской области. Ф. №Р-881, оп. 2, д.962. Отчет о работе кафедры начертательной геометрии и черчения за 1967-1968 учебный год.

6. Государственный архив Николаевской области. Ф. №Р-881, оп. 2, д.1970. Отчет о работе кафедры начертательной геометрии и черчения за 1974-1975 учебный год.

7. *Цеханович Н.В.* Исторический очерк возникновения Николаевского Кораблестроительного института. Труды НКИ. Николаев. НКИ. 1940. №5, с.55, 78-79.